

Буюк аждодларимизнинг асрлар оша яшаб келадиган улкан маданий мероси, маънавий кадриятлари милли тараққиётимис ривожига, истиқтол мағкурамиз кучайишга, бугунги авлод маънавиятининг юқалишига бевосита таъсир этмоқда. Айниқса, маънавий баҳрамандлик бобида Навоий даҳсунинг ўзбек халқи олдидағи хизматлари бекиёс. Наинки биз, балки бошқа ўл-улус ва халқи мансуб кўллаб инсонлар бугунги кунда буюк шоир тафаккур оламидан баҳра олмокда, ижодин ошно тутаёт.

Алишер Навоий асрлари инсон камолотига қанот берадиган таълимотга бой. Жумладан, ватанпарварлик, ахлоқлилик, она тилига муҳаббат, ишқ, одамийлик, дўстлик, ҳаёл, саҳиълик, қаноат, адолат, инсоф, ҳалқолик сингари ўлмас ногялар бугунги янги жамият қурилишида бағот қадрлар. Навоий бобомиз «Махбуб ул-кульб» асарида инсоннинг гўзал фазилатларидан бўлган қаноатни таърифлар экан, жумладан, шундай дейдик: «Қаноат — суви олинган билан қурилмас булок. Қаноат — сочган билан тугамайдиган ҳазина». Буюк мутафаккир қолдирган бебаҳо улкан

айтмоқчи, хусндан мурод меҳрdir. Мехр кўчма маънода Кўёшинг англатади. Кўёшинг жамоли ва маҳбубанинг юз тузилишида ўшашлик бор. Кўёш оламдаги нур таратувчи ягона хилкат. У бутун мавжудот ва маҳлукот учун ҳаёт, нур, ҳарорат манбаи. Ошик учун шундай фазилат касб этган маъшуканинг хусниндан мурод ишк, яъни Оллохнинг жамолидир. Кўринаники, «Силингдан илингинг» мақолининг моҳирона кўлланиши шеърнинг ҳам зоҳирӣ, ҳам ботини тазминуни кучайтишига, шеърнинг бадиийлиги ва тилини бойитишига хизмат қилган.

Навоий газалийи, достонлари ва насрой асарларида учрайдиган кўллаб ҳалқ иборалари, мақол ҳам тазбирлари бугунги кунда тилимизда унумли ишлатилади. Чунончи:

Ўқларинг кўнгумга тушигач, қуиди ҳам кўз, ҳам бадан, Ким кур ӯлу қуруғ чунайтишонга тушиши ўт.

Яъни, муҳаббат ўқлари кўнглимга тушиб, бутун вужудимни, жумладан, кўз ва баданимни куйдирди. Бунинг ажабланарли ери йўқ, чунки тўқайга, қамиш-

лаб шаҳзодаларни ўз асари қаҳрамони Фарҳоддек бўлишга ундаған ва улар тарбиясида кўп меҳнат чеккана шоирнинг, айниқса, Бадиуззамондан умиди катта, кутгани зиёда эди. «Шаҳфа сўзимдин бор эса эътибор, Гар санга ҳам панд десам, ери бор», деб шаҳзодага маслаҳат ва насиҳатлар берар экан, бу ўринда ибратли ҳалқ мақоли кўлланганини кўриш мумкин:

Тутма тузуб кину адоват фани,
Ўзга киши журми билан узгани.
Рои эсанг тут бу нафас яхши пос,
Ҳар кўйни ўз аёғи бирла ос.

«Ҳамма кўйни ҳам ўз оёғидан осишади» мақоли ҳозирги пайдай ҳам «ҳар ким ўз қўлмишига ярasha жаз олади, ҳар ким ўз ишидан топади» мазмунидаги ҳалқ ичидаги ишлатилади.

Шоир Лутфийга баҳо берганидек, ўзи ҳам «масални яхши боғлағон» байтлар шеъриятида кўп учрайди. Масалан:

Хўблар тийги етишмасти бурун бу зор ўлар,
Чин эмишким, бўлса кўн қассоб, кўй мурдор ўлур.

(«Чўпон кўп бўлса, қўй ҳаром ўлади»).

Кошки сениз ўслам эрди, эй париваш, кильма таън,

Ким, менни Мажнунга ортуқтур ўлимдин бу ўёт.

(«Уят — ўлимдан каттиқ»).

Агар тупроғ тустанг, бўлсан олтун.

Оқизсан қатраи ҳай дури макнун.

(«Тупроғ олсан, олтин бўлсан»).

Кўзи учмок, оғзини очмок, кўлдан бермок, кўз юмиб, очмок каби ҳалқ иборалари ҳам шоир шеърияти бадиийлигини кучайтиради:

Кўзум учарки, хумонон юзунги кўргай бот,

Биайнинг анга кирпиклар ўтшиши иккى қанот.

(Кўзум учмокдаки, сенинг кутлуг юзинги яна кўрсам керак. Учаётган кўзимга кирпикларим худди иккى қанот бўлгандай).

Колурлар оғзин очиб ишк аҳли пўйядин,

Соф элга кулагу эрур тегла айланган ҳаракот.

(Елиб-юргишимни кўрган ишк ишк аҳли оғзини очиб — анграбий коладилар, негаки, телбандинг хатти-хардати ақли сог кишиларга кулгулидир).

Бирвони, эйки, севмак орзу килдинг, ҳавосинда

Иликтин ихтиёринг бермагил зинкор мен янглиғ.

(Бирвони севмокни орзу кисланг, мен каби кўйиди ихтиёрингни зинкор кўлдан бермагин).

Тушдек эрур даҳрда нокуму ком,

Қўз юмуб очкунча ўтубурд тамом.

Кўз юмуб очгунча ўтуда ҳам шоир шеърияти:

Бирвони, эйки, севмак орзу килдинг, ҳавосинда

Иликтин ихтиёринг бермагил зинкор мен янглиғ.

(Бирвони севмокни орзу кисланг, мен каби кўйиди ихтиёрингни зинкор кўлдан бермагин).

Тушдек эрур даҳрда нокуму ком,

Қўз юмуб очкунча ўтубурд тамом.

Кўз юмуб очгунча ўтуда ҳам шоир шеърияти:

Итик тешаларига ҳар қаро тог,

Пичок олинда андоқким, сариг ёғ.

Ким бор эди бошима кўп меҳнатим,

Йўқ эди бош қошиғали фурсатим.

Юзу зулғунинг соғиниб келмишсан, эй маҳхабин,

Кечани кечадемай, кундузини кундуз демайин.

Эй ишк, яна фурқат ўтиң жонумга урдунг,

Жисимини кул айлаб, кулини кўкка совурдунг.

Неча ул кирпиг синониг Навоий кунглини

Ҳар замон иғайсан, эй бадиҳер, ани бир кўзга ил.

(Эй, меҳри каттак, Навоий кунглини кирпикларинг найзасига илиб қийнаверма, унинг ўзини ҳам назарингид илган, унга эътиборингин карат).

Ҳусайн Бойқаро таърифида шуши байт ҳам хозирдати нодир бўлиб қолган мақол билан зийнатланган:

Улус чеҳраи оламфрузидин,

«Билур йил келишини Наврўзидин».

Хуллас, Навоий даҳси таъфайи туркӣ тил ва туркӣ

адабиёт, бинобарин, ўзбек тили ва адабиётни ўзининг юқас мартабасига эришиди. Ҳусайн Бойқаро унга «Туркӣ тилнинг ўлган жасадига жон кийурди», деб баҳо берди. Бу соҳада шоирни рафтаблаттирган, унга паноҳ бўлган, тегиши фармон ва кўрсатмалар берган шоҳ ва шоир Ҳусайн Бойқаро хизматларини ҳам унтилсанли.

Ўзбек халқи толеди маунт порлок юлдуз бўлиб чакнаган буюк мутафаккир бобомиз сўзининг мартабаси ёч қачон «авъждан кўйи иннагай». Унинг ўлмас мероси, эзгу иш-амаллари милилаттинг шашни, фурури, таяни сифатида тил ва адабиётимиз равнагига, маънавиятимиз юқалишига, қадриятларимиз бардавомлигига, инсоният тарбиясига асрлар оша хизмат қиласеради.

Ҳуллас, Навоий даҳси таъфайи туркӣ тил ва туркӣ

адабиёт, бинобарин, ўзбек тили ва адабиётни ўзининг юқас мартабасига эришиди. Ҳусайн Бойқаро унга «Туркӣ тилнинг ўлган жасадига жон кийурди», деб баҳо берди. Бу соҳада шоирни рафтаблаттирган, унга паноҳ бўлган, тегиши фармон ва кўрсатмалар берган шоҳ ва шоир Ҳусайн Бойқаро хизматларини ҳам унтилсанли.

Ўзбек халқи толеди маунт порлок юлдуз бўлиб чакнаган буюк мутафаккир бобомиз сўзининг мартабаси ёч қачон «авъждан кўйи иннагай». Унинг ўлмас мероси, эзгу иш-амаллари милилаттинг шашни, фурури, таяни сифатида тил ва адабиётимиз равнагига, маънавиятимиз юқалишига, қадриятларимиз бардавомлигига, инсоният тарбиясига асрлар оша хизмат қиласеради.

Ҳуллас, Навоий даҳси таъфайи туркӣ тил ва туркӣ

адабиёт, бинобарин, ўзбек тили ва адабиётни ўзининг юқас мартабасига эришиди. Ҳусайн Бойқаро унга «Туркӣ тилнинг ўлган жасадига жон кийурди», деб баҳо берди. Бу соҳада шоирни рафтаблаттирган, унга паноҳ бўлган, тегиши фармон ва кўрсатмалар берган шоҳ ва шоир Ҳусайн Бойқаро хизматларини ҳам унтилсанли.

Ўзбек халқи толеди маунт порлок юлдуз бўлиб чакнаган буюк мутафаккир бобомиз сўзининг мартабаси ёч қачон «авъждан кўйи иннагай». Унинг ўлмас мероси, эзгу иш-амаллари милилаттинг шашни, фурури, таяни сифатида тил ва адабиётимиз равнагига, маънавиятимиз юқалишига, қадриятларимиз бардавомлигига, инсоният тарбиясига асрлар оша хизмат қиласеради.

Ҳуллас, Навоий даҳси таъфайи туркӣ тил ва туркӣ

адабиёт, бинобарин, ўзбек тили ва адабиётни ўзининг юқас мартабасига эришиди. Ҳусайн Бойқаро унга «Туркӣ тилнинг ўлган жасадига жон кийурди», деб баҳо берди. Бу соҳада шоирни рафтаблаттирган, унга паноҳ бўлган, тегиши фармон ва кўрсатмалар берган шоҳ ва шоир Ҳусайн Бойқаро хизматларини ҳам унтилсанли.

Ўзбек халқи толеди маунт порлок юлдуз бўлиб чакнаган буюк мутафаккир бобомиз сўзининг мартабаси ёч қачон «авъждан кўйи иннагай». Унинг ўлмас мероси, эзгу иш-амаллари милилаттинг шашни, фурури, таяни сифатида тил ва адабиётимиз равнагига, маънавиятимиз юқалишига, қадриятларимиз бардавомлигига, инсоният тарбиясига асрлар оша хизмат қиласеради.

Ҳуллас, Навоий даҳси таъфайи туркӣ тил ва туркӣ

адабиёт, бинобарин, ўзбек тили ва адабиётни ўзининг юқас мартабасига эришиди. Ҳусайн Бойқаро унга «Туркӣ тилнинг ўлган жасадига жон кийурди», деб баҳо берди. Бу соҳада шоирни рафтаблаттирган, унга паноҳ бўлган, тегиши фармон ва кўрсатмалар берган шоҳ ва шоир Ҳусайн Бойқаро хизматларини ҳам унтилсанли.

Ўзбек халқи толеди маунт порлок юлдуз бўлиб чакнаган буюк мутафаккир бобомиз сўзининг мартабаси ёч қачон «авъждан кўйи иннагай». Унинг ўлмас мероси, эзгу иш-амаллари милилаттинг шашни, фурури, таяни сифатида тил ва адабиётимиз равнагига, маънавиятимиз юқалишига, қадриятларимиз бардавомлигига, инсоният тарбиясига асрлар оша хизмат қиласеради.

Ҳуллас, Навоий даҳси таъфайи туркӣ тил ва туркӢ

адабиёт, бинобарин, ўзбек тили ва адабиётни ўзининг юқас мартабасига эришиди. Ҳусайн Бойқаро унга «ТуркӢ тилнинг ўлган жасадига жон кийурди», деб баҳо берди. Бу соҳада шоирни рафтаблаттирган, унга паноҳ бўлган, тегиши фармон ва кўрсатмалар берган шоҳ ва шоир Ҳусайн Бойқаро хизматларини ҳам унтилсанли.

Ўзбек халқи толеди маунт порлок юлдуз бўлиб чакнаган буюк мутафаккир бобомиз сўзининг мартабаси ёч қачон «авъждан кўйи иннагай». Унинг ўлмас мероси, эзгу иш-амаллари милилаттинг шашни, фурури, таяни сифатида тил ва адабиётимиз равнагига, маънавиятимиз юқалишига, қадриятларимиз бардавомлигига, инсоният тарбиясига асрлар оша хизмат қиласеради.

Ҳуллас, Навоий даҳси таъфайи туркӢ тил ва туркӢ

адабиёт, бинобарин, ўзбек тили ва адабиётни ўзининг юқас мартабасига эришиди. Ҳусайн Бойқаро унга «ТуркӢ тилнинг ўлган жасадига жон кийурди», деб баҳо берди. Бу соҳада шоирни рафтаблаттирган, унга паноҳ бўлган, тегиши фармон ва кўрсатмалар берган шоҳ ва шоир Ҳусайн Бойқаро хизматларини ҳам унтилсанли.

Ватан учун яшадлик

Сирожиддин САЙИД, Ўзбекистон халқ шонри

МИНГ ШЕЪРУ ФАЗАЛ БЕРГАЙ
БУ ДАВРУ ЗАМОН ЯНГИ

1991

Чун азал девонида қылмиши рақам.
Алишер Навоий

Ўи тўқизу тўқсон бир,
Тўрт рақам — Йигирмадир.
Оlam — қалъқсан кемадир,
Аср ҳам — Йигирмадир.
Ўи тўқизу тўқсон бир,
Тўрт рақам — буюк тақдир,
Барҳадир, барҳадир.

Пишган эди узумлар,
Емирилди тузумлар.
Минг тўқиз юз тўқсон бир,
Ўи тўқизу тўқсон бир —
Оллоҳдан қарамлардир,
Илоҳий рақамлардир.

Минг тўқиз юз тўқсон бир,
Ўи тўқизу тўқсон бир —
Давру кавну макон бир
Тұлоқ туттан айлдай.
Юксак вак хәлдай
Яралған янги тарих.
Миллат — буюк муаррих.

Ярқаралди шабнамлар,
Юрга қайти байрамлар.
Асрларга тенг ламлар.
Ўи тўқизу тўқсон бир —
Саодатни рақамлар.

Гарчанд шохи жаҳонгир,
Ўз юртига мусофири —
Темур боболар қайти.
Музаффар бир тонг пайти
Элга зиёлар қайти.

Кутлуг бўлсин мамлакат,
Бу давлат, бу салтанат.
Яраттандан марҳамат —
Наврӯз, баҳоринг келди,
Куттаг месъморинг келди.

Бухорий, Нақибандлар,
Ўзилди асрий бандлар.
Бухоро, Самарқандлар,
Осмонларинг — таборак,
Айвонларинг муборак.

Обод бўлиб қайтсиллар,
Ҳазрат И мом айтсиллар:
Богу бўстонидир Ватан,
Дилла Куръонидир Ватан,
Оруймонидир Ватан.

Қўрган у миннатларинг,
Мехнату заҳматларинг —
Барчаси унуг бўлгай,
Рўзгоринг ҳам бут бўлгай.
Озод-обод юрт бўлгай.

Ўи тўқизу тўқсон бир,
Қизларингин суюнтири.
Неварантин қийнтири,
Чайнитир шабнамларга,
Таништир байрамларга.

Тенг-тўш келган бу юилар —
Наслларидир навқирон.
Она юртим жонажон,
Ўзбекистон, жонажон,
Хорлик кўрма ҳеч қачон!

АСРАГИЛ

Яралгандан бўён олам, дашти саҳорлар —
Мангаликандан мангалика оққан дарёлар.
Азал Оллоҳ юртим деган зотларга ёрдир,
Бу мулкларнинг чин эгаси Парвардигордир.

Бу мулкларга келиб кетди не-не карвонлар,
Номисиз кетди не сарвару не-не сорбонлар.
Бирларига бош бердингу, тараф бермадинг,
Бирларига тож бердингу, шараф бермадинг.

Одам бўлиб олам билан сирлашомлар,
Бир-бирига кеклар сақлаб бирлашомлар.
Кўйиб берсанг шамолдан ҳам ўлон олгайлар,
Инсонийлик дарёсига тўғон соглайлар.

Не деб сўйлар оналарнинг оҳ-аллалари,
Помирлару Олоӣларнинг оҳ саллалари?
Мен бир кўчат ўтизмаган жонлардан айтай,
Оллоҳ мулкни бозор қилган хонлардан айтай.

Улар бутун тоглардаги қорни соттайлар,
Диёнат ҳам номус билан орини соттайлар.
Сув бердинг, лек дилларин сен соғ бермадинг,
Нечун иймон бермадинг инсоф бермадинг?

Ер қаъридан келаверад абалий саслар,
Инсон нечун табиятдан олмагай дарслар?
Қаттол қайси, курбон қайси — Ўзинг асрагил!
Шайтон киму раҳмон қайси — Ўзинг асрагил!

Ўтди даррон деганларнинг қанча-қанчаси,
Қолмиши Темур боболарнинг мунти, панжаси.
Кўргонлари, айвонлари кўш дійрим,
Сайхонлари, Жайхонлари талош дійрим.

Ён қўшним, деб гоҳ багрингти қонлар айладинг,
Бир жонинти кирқ мингларга бўл тайладинг.
Биллариди буни сенга жон бўлмаганлар,
Ўз юртига шаън бўлмаган, шон бўлмаганлар?

Азал олтин конларидан олтинлар чиққай,
Мард зотларнинг ҳар сўзидан ёлқинлар чиққай.
Бошинг узра Оллоҳ бўлсин ҳар дам паноҳинг,
Олам сенга Ҳумо бўлсин, олам — паноҳинг.

***

Наврӯз ила кенг олам, бу кавну макон янги,
Сойларда ажиз түбён, сувларда байн янги.

Ҳар ёнда жарапн бергай гул рангию дил ранги,
Бир лола ифоридин бу қўхна жаҳон янги.

Соҳилда кулол янглиг лой танласса қалдироҷ,
Мусича билан саъва сайр этса қаён — янги.

Эврилса агар рўзгор эллик йилу эллик ой,
Эллик била эл янги, қирқ йилда қозон янги.

Ҳижрону фироқларда эскирди менинг қўнглим,
Келгил, менга дил бергил, эй қоши камон янги.

Гул барига теккиссан лаб бирла забонингни,
Гул барги бўлур хандон, лаб бирла забон янги.

Менинг жонимсан, эй сарви дилоро,
Менинг жоним бадаандан ташқарида.

Лабу холу ҳатинг берким, на топгум
Юриб бу анжумандан ташқарида?

Муҳаббат жон билан қўнгил фанидир,
Надир ҳолинг бу фандан ташқарида?

Ниҳол эк эзгулик боянга, инсон,
Юрибсан то кафандан ташқарида.

Ўзингдан ичкари кир, дилга киргил,
На бордир жон ва тандан ташқарида?

Ватан ичра сафарлар айла, эй дил,
Ватан бўлмас Ватандан ташқарида.

Айём маҳал бергай, минг панду масал бергай,
Минг шеъру фазал бергай бу давру замон янги.

***

Чамандирсан чамандан ташқарида,
Чамандлар бари сандан ташқарида.

Менинг жонимсан, эй сарви дилоро,
Менинг жоним бадаандан ташқарида.

Лабу холу ҳатинг берким, на топгум
Юриб бу анжумандан ташқарида?

Муҳаббат жон билан қўнгил фанидир,
Надир ҳолинг бу фандан ташқарида?

Ниҳол эк эзгулик боянга, инсон,
Юрибсан то кафандан ташқарида.

Ўзингдан ичкари кир, дилга киргил,
На бордир жон ва тандан ташқарида?

Ватан ичра сафарлар айла, эй дил,
Ватан бўлмас Ватандан ташқарида.

Азал олтин конларидан олтинлар чиққай,
Мард зотларнинг ҳар сўзидан ёлқинлар чиққай.

Бошинг узра Оллоҳ бўлсин ҳар дам паноҳинг,
Олам сенга Ҳумо бўлсин, олам — паноҳинг.

Бу замоннинг ҳар қаричида нафас бор ё назар,
Ҳар қаричидин сенга бўлгай нафас ёр ё назар.

Ранж чекиб гар битта ўлон ўтируран сен букун —
Битта ўтируран саси ёз юртинг утун.

Сенга бокмай ўтилар не-не замонлар бенишон,
Сен замонга бокқил энди, сенга боксин бу замон.

Замона қасдирким, ўз-ўзидан бўлмагай обод,
Уни меморию меҳру бутун ҳалқ айлагай бўнел.

Ранж чекиб гар битта ўлон ўтируран сен букун —
Битта ўтируран саси ёз юртинг утун.

Сенга бокмай ўтилар не-не замонлар бенишон,
Сен замонга бокқил энди, сенга боксин бу замон.

Ҳар биноким тикламишсан, мисли дилбандлар сенга,
Бу умрингни ўтиши ҳикмат ила пандир сенга.

Бунда офтоб шаклига андоза бўлгай ҳар чанок,
Чирмаши чиққай кўпин нурига ҳар гул, ҳар бошок.

Олтину зар бу замонга зеб берур ҳам обу тоб,
Тангрининг кетмони янглиг кўкда олтин офтоб.

Кетмасин бошингдан асло Ҳақ, таоло қўлласи, соҳибқонлар ўлкаси!

Бутун бошли кафеда ёлғиз ўзим чой ичиб
Ўтирадим. Ташқарida ёмғир шаррос қўяр,
Жонсарак шамол гувилларди. Бежирим бетон
бўлакчалари ётқизилган ҳовли этағидаги тор-
гин арип аллакочон сувга тўлган, ортиқаси
киялаб қаёққадир, ёхтимол, кенг кўчага шитоб
билин оқиб кетарди.

Ёлғон гапирир нима қилдим, хайдимининг
биралинига кимга кетарди. Бирондай оғизли
бетон бўлакчалари ётқизилган ҳовли этағидаги тор-
гин арип аллакочон сувга тўлган, ортиқаси
киялаб қаёққадир, ёхтимол, кенг кўчага шитоб
билин оқиб кетарди.

Ёлғон гапирир нима қилдим, хайдимининг
биралинига кимга кетарди. Бирондай оғизли
бетон бўлакчалари ётқизилган ҳовли этағидаги тор-
гин арип аллакочон сувга тўлган, ортиқаси
киялаб қаёққадир, ёхтимол, кенг кўчага шитоб
билин оқиб кетарди.

Ёлғон гапирир нима қилдим, хайдимининг
биралинига кимга кетарди. Бирондай оғизли
бетон бўлакчалари ётқизилган ҳовли этағидаги тор-
гин арип аллакочон сувга тўлган, ортиқаси
киялаб қаёққадир, ёхтимол, кенг кўчага шитоб
билин оқиб кетарди.

Ёлғон гапирир нима қилдим, хайдимининг
биралинига кимга кетарди. Бирондай оғизли
бетон бўлакчалари ётқизилган ҳовли этағидаги тор-
гин арип аллакочон сувга тўлган, ортиқаси
киялаб қаёққадир, ёхтимол, кенг кўчага шитоб
билин оқиб кетарди.

Ёлғон гапирир нима қилдим, хайдимининг
биралинига кимга кетарди. Бирондай оғизли
бетон бўлакчалари ётқизилган ҳовли этағидаги тор-
гин арип аллакочон сувга тўлган, ортиқаси
киялаб қаёққадир, ёхтимол, кенг кўчага шитоб
билин оқиб кетарди.

Ёлғон гапирир нима қилдим, хайдимининг
биралинига кимга кетарди. Бирондай оғизли
бетон бўлакчалари ётқизилган ҳовли этағидаги тор-
гин арип аллакочон сувга тўлган, ортиқаси
киялаб қаёққадир, ёхтимол, кенг кўчага шитоб
билин оқиб кетарди.

Ёлғон гапирир нима қилдим, хайдимининг
биралинига кимга кетарди. Бирондай оғизли
бетон бўлакчалари ётқизилган ҳовли этағидаги тор-
гин арип аллакочон сувга тўлган, ортиқаси
киялаб қаёққадир, ёхтимол, кенг кўчага шитоб
билин оқиб кетарди.

Ёлғон гапирир нима қилдим, хайдимининг
биралинига кимга кетарди. Бирондай оғизли
бетон бўлакчалари ётқизилган ҳовли этағидаги тор-
гин арип аллакочон сувга тўлган, ортиқаси
киялаб қаёққадир, ёхтимол, кенг кўчага шитоб
билин оқиб кетарди.

Ёлғон гапирир нима қилдим, хайдимининг
биралинига кимга кетарди. Бирондай оғизли
бетон бўлакчалари ётқизилган ҳовли этағидаги тор-
гин арип аллакочон сувга тўлган, ортиқаси
киялаб қаёққадир, ёхтимол, кенг кўчага шитоб
билин оқиб кетарди.

Ёлғон гапирир нима қилдим, хайдимининг
биралинига кимга кетарди. Бирондай оғизли
бетон бўлакчалари ётқизилган ҳовли этағидаги тор-
гин арип аллакочон сувга тўлган, ортиқаси
киялаб қаёққадир, ёхтимол, кенг кўчага шитоб
билин оқиб кетарди.

Ёлғон гапирир нима қилдим, хайдимининг
биралинига кимга кетарди. Бирондай оғизли
бетон бўлакчалари ётқизилган ҳовли этағидаги тор-
гин арип аллакочон сувга тўлган, ортиқаси
киялаб қаёққадир, ёхтимол, кенг кўчага шитоб
билин оқиб кетарди.

Ёлғон гапирир нима қилдим, хайдимининг
биралинига кимга кетарди. Бирондай оғизли
бетон бўлакчалари ётқизилган ҳовли этағидаги тор-
гин арип

Телефон жиринглади. Гўшакни кўттардим.
— Лаббай, эшитаман.
— Бу таҳририятим?
— Шундай. Саломалайкум.
— Биласизми, мен газетангиз муҳисиман. Ўнда нима чоп этилса битта кўймасдан ўқиб бораман. У шеърми, хикоями, мақомли, маталми, кўйингки, рекламаю хабарларгача назаридан четда қолмайди. Муҳис дегани шундай бўлуди-да, а, нима дедингиз?

— Тўғри, тўғри, раҳмат сизга.
— Кечирашиб, мен ким билан гаплашяйман!

— Мен бўлим муҳарририман.
— Э, саломалайкум, роса одамига тушибман-да. Менга айнан сиз керак ингиз.

— Эшитаман.

— Мен шоир эмасман, шунчаки шеърнай шайдосиман, деган экан маъшиларимидан бирни. Кўн эзмаланишни ёқтирийман, дангалчиман. Шоир бўлумасдан ўзи учун гоҳи-гоҳида кроф коралаб турман. Карасам, коралаган қофозларим анча бўлиб қолиди. Одам ўзи учун ёёсаям, барабир бошқалар билан баҳам кўргиси келиб қоларкан.

— Хўш, сизни тушундим. Олиб келинг.

— Тушунганингиз учун, ташаккур. Опкелинг дедингиз-да, лекин мен шошқалоқ эмасман. Чунки шеъларимни газетага чиқариш учунмас, сиздай теран нигоҳи устозлар на-заридан ўтказиб олиш учун олиб бормокиман.

— Яхши, яхши, опкелинг.

— Бўлти. Лекин бугунмас. Эртагаям сизларда сиз тифиз бўлади. Индинга газета чиққач, менимча сагал қўлларигиз бўшрок бўлади. Демак, жума куни кўришаслик. Ўндаям иш пайтида эмас, газетчиликдан хабарим болриги учун айтаямсан, вак-тигини қадрлайман. Майли десангиз, тушлик чоғи кўришсак. Бир пиёла чой устиди...

— Чой устиди?

— Ҳа, бор-йўғи чой ичамиз.
— Бўлти, розиман.
— Э, рахмат! Хўш, энди вактингизни олмай. Демак, жума куни бирор тамаддихонада кўришамиз. Мен тушликдан ўн дакиқа олдин кўнгирок қиласман. Қаерда кутишимни айтаман. Бўлти, кўришунча.

Гўшакдан қисқа гудоклар эшитили-да, енгил тин олдим. Бутун бошли бир асарни таҳлил қилиб чарчаган каби ўрнимга ҳорғин чўқидим.

— Кўришамизи ё телефонда гаплашиб кўяқоламизми?
— Йўқ, унда эмас. Гап битта. Бир пиёла чой устиди гаплашамиз деганин эсингиздадур.

Ниҳоят кўришдик. «Бир пиёла чой»ни ичдикми-йўқми, эслолмайман. Кўлтиғимда қалин дафтар билан гангиган-гарангисиган холда хонага қайтдим.

Орадан уч кун ўтиб, дангали оғайнин билан янга телефон мулокоти бўлиб ўтди.

камчилик бўлмадими? Мен айнан ўша тамаддихонани танлаган эдим. Сабаби, ошпазидан чойпазигача ўзимни ухонхонларимиз-да...

— Шеъларингизни ўқиб чиқдим.

— Таксир, мен шошқалоқ эмасман. Чунки шеъларимни газетада чиқаришучунмас, айтганимдек сиздай устозлар назаридан ўтказиб олиш учун олиб борганиман. Агар уларга ўн кўп ташашга фурсат топган бўлсангиз, бир холирок вактингизни топлиб, гаплашас.

— Келаверинг, мен рухсатнома ёздирб қўяман.

— Йўқ, ишхонага бориб вактингизни олмайман. Хўш, бугун эмас албатта. Эртагаям сизда иш кўп бўла-ди. Демак, жума куни...

— Тушликдан ўн дакиқа олдин кўнгирок қиласиз.

— Тондигиз, яшанг. Дан-галчи одамсиз-да. Лекин, худди ўзимиз. Бунағини кам бўлади.

— Бўлти, келишидик.

Келишишасликнинг иложи ўн ўйк еди-да. Хўллас, кўтиғиган навбатдаги жума ҳам келди. Ҳаш-паш дегунчага соат миллари тушлика яқинлашди. Телефон ҳам кўп куттирмади. Таниш таомонхона. Бир пиёла чой гурунги яна давом этди. Очифи, давом этдими ёки айнан такрорландими, фарқлай олмадим. Тушлик кўлдимми-йўқми, эслолмайман... ўтган галгидай гангиган-гарангисиб хонага қайтдим. Шуниси эсмидаки, ҳалиги қалин дафтардаги «шебъ»лардан ўт-тўртасини танлаш олиб таҳрир кўлдимми ёки қайта ўзимми, хуллас...

Ун кўп чоғи кўришник, яна ўша таниш овуз. Қараб турсам, ҳаммаси кайта бошдан тақорланавти. Танишув, тушлика — бир пиёла чой устидаги гурунга тақлиф... Тавба,

дайман, нима бало, алоқ-чалоқ туш кўрмаямманни ишқилиб.

— Таксир, шеъларингизни тайё-рладим. Келаётган сонда ўқибиз, — дедим ҳовлиқканча гапини бўлиб.

— Э, воҳ, бу ёғи қандоқ бўлди! Мен газетага чиқа-риш учунмас, сиздай устозлар назаридан ўтка-шиш учун...

— Хўллас, йўлнинг тушганда дафтарингизни олиб кетарис.

— Ҳижолатга қўйдингиз-да, майли раҳмат. Ҳа, бир илтимос. Илохи бўлса, уч-тўрт дона газета опкўйсангиз. Жума куни пешинда олдингизга ўтаман. Ўн дакиқа олдин кўнгирок қиласам.

— Уф!. Нима килиш керак. Бор-э, деб бакириб берсаммикан. Ҳа, майли сабр, сабр...

— Келишидикми, устоз!

Ана холос, устоз ҳам бўлдик!. Майли, бу охириси. Бир амалаб шу жума тушлигияниям ўтказам...

— Бўлти, келишидик.

Ниҳоят, сўнгги тушлика ҳам етиб келдик. «Шогирдим» билан таомонхонадан чиқарканман, ўзимни күшдаги жума ҳам келди. Ҳаш-паш дегунчага соат миллари тушлика яқинлашди. Телефон ҳам кўп куттирмади. Таниш таомонхона. Бир пиёла чой гурунги яна давом этди. Очифи, давом этдими ёки айнан такрорландими, фарқлай олмадим. Тушлик кўлдимми-йўқми, эслолмайман... ўтган галгидай гангиган-гарангисиб хонага қайтдим. Шуниси эсмидаки, ҳалиги қалин дафтардаги «шебъ»лардан ўт-тўртасини танлаш олиб таҳрир кўлдимми ёки қайта ўзимни, хуллас...

«Шошқалоқлигим» учун узр сўрадим да, хайрлашгани кўп узатдим. Карасам, узатган кўлумдада янги бир қалин дафтар пайдо бўлди.

— Устоз, бу янгилар. Мен шунчаки сизнинг теран назаринингдан бир ўтсин, деб... Факат ишинингга ҳалқар бермасин. Қўлингиз бўшаган пайтида бир назар ташлаш кўйсангиз, кейин ўтириб бир гурунг қиласарик. Менимчам, кейнинг жума куни маънави, а? Ўн дакиқа олдин кўнгирок қиласам. Бўлти, хайр устоз.

Асрор СУЛАЙМОНОВ

ТУШЛИК ҲАМ ЎТДИ

Жума куни келишган пайтида кўнгирок қиласди. Ҳа, бор-йўғи чой ичамиз?

— Таҳририятим?

— Шундай. Саломалайкум.

— Биласизми, мен газетангизни олдим. Ўнда нима чоп этилса, кўймасдан ўқиб чиқаман...

— Танидим, танидим, келдингизми?

— Сиз...

— Ўша, сизга керак одам...

— Э, саломалайкум.

Каранг, айнан ўзингизга тушдим...

— Эшитаман...

— Демокиманки...

— Тушлика кўришмоқчи эдик, шундайми?

— Эслаб қолганингизни кариғи. Ишининг бошингиздан ошиб ётишига қарамасдан, эсдан чиқармасиз.

— Хўш, кеарда кўришамиз?

— Тушундим, сиз гапни кисқасини, лўнгасини яхши кўрадиган одамсиз.

Менам шунақа донгаличиман. Эзмала-

ниб ўтирийман.

— Ало, таҳририятим?
— Шундай, саломалайкум.
— Ўзингизга тушдим шекилли?
— Эшитаман.
— Йўқ, сиздан ўтирийман. Ўша куни

таниш овуз. Қараб турсам, ҳаммаси

кайта бошдан тақорланавти. Танишув,

тушлика — бир пиёла чой

устидаги гурунга тақлиф... Тавба,

МОВИЙ ИПАК ЙЎЛИ

Ўзбекистон Тасвирий санъат галересида кореялик рассом Юн Кён Анинг заргарлик рассом Юн Кён Анинг «Мовий ипак йўли» деб номланган шахсий кўргазмаси очилди. Ўнда расомнинг ўттиздан ортиқ металдан ишланган безакли композициялари ва заргарликни бўюмлари намойиш этилмоқда.

Юн Кён А Моккош шахрида (Жанубий Корея) тавалду топган. 1993 йили Ганжу университетидан саноат дизайнни бўйича бакалавр даражасин олган. 1996 йили Сангшин университетида бадий мағистр, 2006 йили эса геммаларни лойиҳалаш бўйича докторлик даражасига ёришган. Юн Кён Анинг шу кунга қадар йигирмадан ортиқ шахсий кўргазмаси бўлиб ўтган. Ўтган йил сентябр ойидан бошлаб эса Миллий рассомлик ва дизайн институтидаги топғатимиздаги Тасвирий санъат галересида очилган таникли ҳайкалтарор Муҳтор Аблуколов ўтиришига багишланган «Тугалланмаган парвоз» кўргазмасида ижодкорнинг метал ва пластилиндан ишланган ҳайкалтарорлик асарлари тақомилади.

Муҳтор Аблуколов жаҳон бадиий меросини чуқур ўрганиши асосида ўзига хос бадиий услуб яратган ижодкорdir. Мураккаб ички ҳараларни чиқарсан, фалсифийлик унинг асарларига бу жеҳзилиги билан томошабинларни мафтуҳ этди. «Хибихоним» номини тўғон-ғичлари ҳам ҳар қандай аёлга гўззалик башх ётади.

Унинг күшлар, гуллар, ўт-ўланлар тасвирланган манзара асарлари томашабинларда ката таассорот ўйтоғтада.

Алексей ПОПОВ олган сурʼат.

табаларга сабоқ бермоқда.

Юн Кён Анинг заргарлик рассом Юн Кён Анинг «Мовий ипак йўли» деб номланган шахсий кўргазмаси очилди. Ўнда расомнинг ўттиздан ортиқ металдан ишланган безакли композициялари ва заргарликни бўюмлари намойиш этилмоқда.

Юн Кён А Моккош шахрида (Жанубий Корея) тавалду топғатимиздаги Тасвирий санъат галересида очилган таникли ҳайкалтарор Муҳтор Аблуколов ўтиришига багишланган «Тугалланмаган парвоз» кўргазмасида ижодкорнинг метал ва пластилиндан ишланган ҳайкалтарорлик асарлари тақомилади.

Муҳтор Аблуколов жаҳон бадиий меросини чуқур ўрганиши асосида ўзига хос бадиий услуб яратган ижодкорdir. Мураккаб ички ҳараларни чиқарсан, фалсифийлик унинг асарларига бу жеҳзилиги билан томошабинларни мафтуҳ этди.

Санъаткорликни кўргазмасида ижодкорнинг металдан ишланган ҳайкалтарорлик асарлари тақомилади.

Алексей ПОПОВ олган сурʼат.

Кўргазма ўзбекистонларни жана-тирига олди. Ҳар қандай ҳайкалтарорликни кўргазмасида ижодкорнинг тақомилади.

Сарвар Аблуколов ўтиришига багишланган «Тугалланмаган парвоз» кўргазмасида ижодкорнинг тақомилади.

Алексей ПОПОВ олган сурʼат.

Кўргазма ўзбекистонларни жана-тирига олди. Ҳар қандай ҳайкалтарорликни кўргазмасида ижодкорнинг тақомилади.

Сарвар Аблуколов ўтиришига багишланган «Тугалланмаган парвоз» кўргазмасида ижодкорнинг тақомилади.

Алексей ПОПОВ олган сурʼат.

Кўргазма ўзбекистонларни жана-тирига олди. Ҳар қандай ҳайкалтарорликни кўргазмасида ижодкорнинг тақомилади.

<p